

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

KLAGE FRA A PÅ SORENSKRIVER B, X TINGRETT. SAK NR 68/05.

Tilsynsutvalget for dommere har i møte 29. august 2005 truffet vedtak i ovennevnte sak.

Vedtaket er truffet av følgende medlemmer: Anne Lise Rønneberg, leder, Jon Høyland, Halvor Kjølstad og Wenche Frogn Sellæg. Trine Buttingsrud Mathiesen har fratrudd som inhabil i saken, og hennes personlige varamedlem Frode Sulland har trådt inn i hennes sted.

Ved brev av 28. juni 2005 har A inngitt klage på sorenskriver B, X tingrett. Klagen gjelder dommeratferd.

A har ved brev av 9. og 17. juli 2005 avgitt supplerende uttalelser til klagen. Klagen er forelagt for sorenskriver B, som har avgitt uttalelse. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra advokatfullmektig C.

Saksforholdet er i korthet følgende: A var saksøker i sivil sak for X tingrett som gjaldt samværsrett og foreldreansvar. Hovedforhandling ble først berammet til 22. desember 2004, men ble utsatt til 4. februar 2005 etter anmodning fra A. Hovedforhandlingen ble ytterligere utsatt til 2. juni 2005 på grunn av dommerens sykdomsforfall. Retten ble administrert av sorenskriver B. A møtte uten prosessfullmektig, mens motparten møtte med advokat.

Klager - A - har vist til følgende punkter:

Sorenskriverens prosessledelse var preget av partiskhet og forhåndsstandpunkt til saken. Bl.a. vises til at han holdt tilbake opplysninger han hadde fått fra det barnet saken gjaldt, og hans atferd vitnet om manglende respekt og likegyldighet overfor klageren, herunder mistenkeliggjøring av denne og tendensiøs holdning. Rettsbokens form påklages også.

I klagen av 28. juni 2005 anføres følgende:

”Dommer tok straks etter innledningsforedraget til orde for et anbefalt forlik med mor. Dommer mente at samværene som mor hadde sabotert siden 2002 var fordi partene ikke på forhånd hadde fastsatt hvilke dager samværene skulle finne sted. Dommer mente at avtalen måtte være mer forutsigbart for mor slik at hun i fremtiden kan være forberedt på når samværene skal finne sted.

Dommeren anbefalte deretter 2 samvær pr. år a 2 timer under tilsyn som etter hans eget forslag kunne være andre lørdag i mars og tredje lørdag i oktober hver år. Jeg ble meget forbauset over forslaget. Da jeg ikke ønsket å imøtekomme forslaget mente dommeren at jeg viste liten samarbeidsvillighet.

Dette opplevde jeg som en form for manipulasjon fra dommeren. [...]

Dommer benyttet seg av begrepet ”avvikende personlighetstrekk” som dukket opp i samme samværs sak i Y lagmannsrett 22. februar 1999. Begrepet ble lansert av Psykolog (.....) som den gang var sakkyndig. [...]

I klage til Fag Etisk Råd, fikk (...) som en følge av dette en meget sterk og flengende kritikk på flere punkter av FER som mente at undersøkelsen ikke var tilstrekkelig til å påstå en slik diagnose. [...]

Dommer har ignorert Fag Etisk Råds uttalelse og velger å støtte seg til sakkyndig. Dette bekrefter dommer B under: RETTENS MERKNADER hvor han opprettholder og benyttet begrepet ”A’s personlighetstrekk”. [...]

Som selvprosederende fikk jeg dårlig og ingen hjelp under saksgangen.”

Anførselene er delvis gjentatt og delvis utdypet i tilleggsuttalelser av 9. og 17. juli 2005. Det er bl.a. anført at han fikk kopi av en håndskrevet og uleselig rettsbok. Utsettelse av hovedforhandlingen i fire måneder på grunn av dommerens sykdom påtales, og endelig anføres at Tilsynsutvalget må finne sorenskriveren inhabil, slik at saken kan berammes i tingretten på nytt.

For øvrig kommenteres faktiske og rettslige sider ved saksbehandlingen og den avsatte dom.

Innklagede - sorenskriver B - har i hovedsak vist til følgende:

Forhandlingene ble i hovedsak gjennomført i en god tone. Det ble fra hans side lagt vekt på å lede forhandlingene på en respektfull og verdig måte. Fordi A møtte alene, var han særlig bevisst på betydningen av dommerens objektivitet og integritet, og han hadde hele tiden for øye hvordan hans opptreden kunne fortone seg for partene.

Som ledd i et forsøk på å komme frem til en minnelig ordning, tok han utgangspunkt i gjeldende samværsordning og påpekte en konkret faktor som kunne være en mangel ved denne. At dette kunne oppfattes som uverdige prosessledelse, partiskhet eller forhåndsdømming falt ham ikke inn.

Han forsøkte etter beste evne å meddele partene under hovedforhandlingen hvilket budskap som hadde kommet frem under hans to samtaler med barnet. Han hadde intet ønske om å holde tilbake relevante opplysninger.

I forbindelse med diskusjonen om gjennomføringen av samværsordningen, kan han ha vist til at motparten oppfatter A som en person med spesielle og/eller vanskelige personlighetstrekk. Han mener å ikke ha benyttet betegnelsen ”avvikende” personlighetstrekk. Dette er heller ikke gjort i dommen. Det er mulig at han kan ha benyttet betegnelsen spesielle og/eller vanskelige personlighetstrekk i løpet av hovedforhandlingen. Dette var for retten et springende punkt i saken på grunnlag av den samlede bevisføring.

Det anses unødvendig å kommentere de klagepunktene som gjelder faktiske og rettslige sider ved den avsatte dom.

Motpartens prosessfullmektig - advokatfullmektig C - har i hovedsak uttalt følgende:

”Undertegnede har ingen kommentarer til sorenskriver B’s prosessledelse eller andre aspekter ved hovedforhandlingen eller den påfølgende dom. Undertegnede er videre av den

oppfatning at det ble tatt hensyn til at A var selvprosederende og at han fikk den nødvendige veiledningen i så måte. Undertegnede antar at A's klage har sin bakgrunn i sterk skuffelse over rettens avgjørelse.”

* * *

Ettersom klageren møtte uten advokat i retten, har foreleggelse for andre ikke vært aktuelt.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf domstoloven § 236 første ledd. Dette krever med andre ord at dommeren kan bebreides.

Imidlertid gjelder det visse unntak fra denne myndigheten. Et viktig unntak er bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, som sier at utvalget ikke kan ”vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig”. Dette betyr at dersom et forhold kan brukes som grunnlag for kjæremål eller anke til høyere domstol, kan Tilsynsutvalget ikke prøve dette. Det er uten betydning om kjæremåls- eller ankeadgangen er benyttet eller ikke.

Foranstående innebærer at i den utstrekning klagen gjelder misnøye med rettens dom, må klagen avvises. Den som ønsker en dom endret, må angripe dommen ved anke til overordnet instans. I den utstrekning en part mener at dommeren er eller har vært inhabil, er også dette et spørsmål som hører under domstolene. Dette kan ikke vurderes eller overprøves av Tilsynsutvalget.

Til klagen bemerkes ellers følgende.

Klageren har vært særlig opptatt av at sorenskriveren i dommen har omtalt hans ”personlighetstrekk”. Utvalgets kompetanse til å behandle klager over uttalelser vedrørende premisser i rettsavgjørelser er nærmere utredet av Domstolkommisjonen i NOU 1999: 19 side 325 flg, særlig side 326 første spalte. Her fremgår det at utvalget forutsettes å kunne behandle ”uhøvisk eller utilbørlig” atferd fra dommerens side. Det uttales videre at:

”Dette innebærer bl.a. at grov, ubehøvlet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte vil kunne gjøres til gjenstand for disiplinær forføyning. Det samme må gjelde (andre) utslag av slett møteledelse.... Videre må bruk av unødvendig sterke ord og uttrykk i rettslige avgjørelser kunne føre til disiplinærtiltak, når de ord/uttrykk som er brukt er egnet til å virke klart sårende eller infamerende.”

Utvalget har mottatt kopi av dommen. I den utstrekning klagerens personlighetstrekk er omhandlet, fremstår dette som en nødvendig del av rettens premisser og begrunnelse for det resultat retten kom til. Tilsynsutvalget kan ikke se at sorenskriveren i dette tilfellet har brukt unødvendige sterke ord og uttrykk. Hvorvidt vektleggingen av disse forhold er riktig, er det bare overordnet domstol som gjennom en eventuell anke ville kunne vurdere.

I den utstrekning klagen måtte gjelde det forhold at hovedforhandlingen ble utsatt i fire måneder fra februar til juni, kan ikke utvalget se at det er skjedd noe kritikkverdig. For det første vises til at hovedforhandling opprinnelig var berammet til allerede desember 2004. Den ble da utsatt etter begjæring fra A selv. Det kan vanskelig ses som kritikkverdig at en dommer må utsette en hovedforhandling fordi han er blitt syk, slik det senere skjedde. For øvrig er det på det rene at A og sorenskriver B har svært ulike oppfatninger av hvorledes hovedforhandlingen ble gjennomført. Tilsynsutvalget finner det på grunnlag av de foreliggende opplysninger ikke godtgjort at sorenskriveren har opptrådt i strid med god dommerskikk.

Tilsynsutvalget for dommere har etter dette fattet slikt enstemmig
vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder misnøye med rettens avgjørelser eller andre spørsmål som faller inn under domstoloven § 236 fjerde ledd.
2. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor sorenskriver B.

* * * * *

Tilsynsutvalgets vedtak kan ikke påklages etter forvaltningslovens regler. Partene i saken kan bringe vedtaket inn for tingretten ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder etter at partene ble underrettet om vedtaket. Det vises nærmere til domstoloven § 239.